Aan de gemeenteraad

Datum	: 13 januari 2026
Zaaknummer	: 4901347
Contactpersoon	: Bram van Oudheusden
Telefoonnummer	: 0631102266

Onderwerp: Reactie op het initiatiefvoorstel Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van onze reactie op het initiatiefvoorstel Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal van de fracties ChristenUnie, PVV en SP.

Samenvatting van het initiatiefvoorstel
Binnen de huidige Huisvestingsverordening Arnhem 2024 bestaat geen specifieke urgentiecategorie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal. Hierdoor kunnen gedupeerden, ondanks erkend overheidsfalen en vaak langdurige en schrijnende woonsituaties, volgens de indieners van het initiatiefvoorstel geen aanspraak maken op urgentie bij het verkrijgen van een zelfstandige sociale huurwoning.

Het initiatiefvoorstel beoogt dit te veranderen door slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal onder strikte voorwaarden in aanmerking te laten komen voor urgentie, met als doel het verbeteren van hun woonperspectief. Hierbij is aandacht in het voorstel voor het voorkomen van een aanzuigende werking.

Het voorstel is opgebouwd langs drie tijdslijnen:

- Korte termijn: het college wordt verzocht in gesprek te gaan met woningcorporaties over directe bemiddeling van deze doelgroep, vooruitlopend op een formele urgentiecategorie.
- Middellange termijn: aanpassing van de Huisvestingsverordening Arnhem 2024 om een tijdelijke urgentiecategorie in te voeren voor slachtoffers met binding met Arnhem, in de vorm van een pilot.
- Lange termijn: het college wordt verzocht om in regionaal verband toe te werken naar het opnemen van deze urgentiecategorie in de huisvestingsverordening voor de periode 2028–2032, mits de pilot effectief blijkt.

Met deze opzet wordt beoogd recht te doen aan de urgentie van de problematiek, terwijl tegelijkertijd oog wordt gehouden voor regionale rechtsgelijkheid en uitvoerbaarheid.

Collegereactie
Wij hebben kennisgenomen van het initiatiefvoorstel en willen waardering uitspreken voor de betrokken en zorgvuldige wijze waarop de indieners aandacht vragen voor de woonproblematiek van slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal.

Vóór we op onze reactie op het concrete voorstel ingaan, lijkt het goed te benadrukken dat Arnhem landelijk behoort tot de koplopers in de brede ondersteuning van gedupeerde inwoners van de kinderopvangtoeslagaffaire. Deze doelgroep is dan ook zeker bij ons in beeld en heeft, terecht, onze volle aandacht. Onze aanpak wordt door de VNG en landelijke partijen als voorbeeld genoemd, onder meer vanwege het grote bereik van zowel het KOT-team (een specialistisch team binnen de Sociale Wijkteams) als het Lokaal Expertiseteam (een samenwerkingspartner die zich richt op jongeren en kinderen van gedupeerde ouders). Onze aanpak bereikt meer dan de helft van de Arnhemse kinderen van gedupeerde ouders, tegenover een veel lager landelijk gemiddelde op dit vlak. De ondersteuning is gericht op vijf leefgebieden: gezin, gezondheid, financiën, werk en wonen. Door te werken vanuit vertrouwen, maatwerk en het doen wat nodig is, zien we dat inwoners daadwerkelijk vooruitkomen en de ondersteuning als effectief en toegankelijk ervaren. Deze stevige en bewezen aanpak maakt niet alleen dat onze inzet aantoonbaar effect heeft, maar ook dat wij regelmatig worden bezocht door het ministerie en andere gemeenten die leren van onze aanpak.

Het initiatiefvoorstel dat nu voorligt vraagt om nog iets extra's te betekenen voor gedupeerden van de toeslagenaffaire. Het voorstel vinden we goed doordacht, weloverwogen en het laat zien dat zowel de menselijke maat als de bestuurlijke en regionale context nadrukkelijk zijn meegewogen. Ervaringsdeskundigen uit de doelgroep geven ook aan dat het voorstel van meerwaarde kan zijn. Alles overziend zijn wij van mening dat het initiatiefvoorstel een sympathiek voorstel is, maar dat wij wel enkele overwegingen willen meegeven, die bij ons zorgen voor aarzeling om het voorstel positief te kunnen ondersteunen.

1. *Bestaande regels bieden al ruimte om mensen in woonnood en onhoudbare situaties te helpen*

   Wij erkennen het ernstige leed dat slachtoffers van de toeslagenaffaire is aangedaan en begrijpen de wens om voor deze groep extra voorzieningen te treffen. Tegelijkertijd is de toegevoegde waarde van het initiatiefvoorstel lastig te bepalen, omdat binnen de bestaande noodurgentieregeling al ruimte bestaat om mensen in een woonnoodsituatie of schrijnende situatie te helpen.

   Binnen de regio Arnhem–Nijmegen kunnen personen die zich buiten hun eigen schuld in woonnood bevinden, via de reguliere noodurgentieregeling in aanmerking komen voor

voorrang. Een onafhankelijke urgentiecommissie beoordeelt jaarlijks honderden aanvragen zorgvuldig op ernst en urgentie. In de afgelopen jaren werd circa 60% van de aanvragen toegekend, wat laat zien dat de regeling daadwerkelijk wordt benut om veel woonproblemen op te lossen.

Voor slachtoffers van de toeslagenaffaire geldt dat zij, wanneer sprake is van woonnood, nu al via deze regeling urgentie kunnen krijgen. De doelgroep die het initiatiefvoorstel nu toevoegt, bestaat daarmee dus niet uit personen zonder dak boven hun hoofd of mensen die wonen in onverantwoorde omstandigheden, maar uit mensen die zijn ‘benadeeld’ in hun woonsituatie. Met het voorstel wordt het uitgangspunt van ‘woonnood’ voor één specifieke groep verbreed naar situaties van ‘ervaren of aantoonbare benadeling’. Wij beschouwen dit als een fundamentele wijziging van de huidige noodurgentieregeling.

De noodurgentieregeling is bedoeld om in tijden van grote woningnood voorrang te geven aan mensen in de meest acute en onhoudbare situaties. Daarbij wordt nu al beoordeeld of het onverantwoord is om een woonsituatie te laten voortduren, bijvoorbeeld bij gedwongen inwoning van een gezin met kinderen bij een ander familielid in een te kleine woning. Het toevoegen van een aparte urgentiecategorie betekent dat slachtoffers van de toeslagenaffaire structureel voorrang krijgen boven andere woningzoekenden met ingrijpende problematiek, zoals huiselijk geweld, scheidingen, schulden of plotseling inkomensverlies. Hoewel het vergelijken van leed ongemakkelijk is, is deze afweging onvermijdelijk binnen een systeem van schaarste, waarbij ‘woonnood’ voorop staat bij de beoordeling.

Wij wijzen er ten slotte op dat binnen het bestaande kader al ruimte bestaat voor maatwerk om in uitzonderlijke gevallen tot oplossingen te komen[1]. De groep gedupeerden van de toeslagenaffaire is in beginsel afgebakend en groeit niet verder. (Dit in tegenstelling tot de andere drie urgentiecategorieën in artikel 9 uit de Huisvestingsverordening[2]). Juist daarom ligt het meer voor de hand om waar nodig maatwerk en bemiddeling toe te passen, in plaats van een nieuwe, structurele urgentiecategorie toe te voegen met definities (‘benadeeld’) die multi-interpretabel zijn en waarbij het directe causale verband tussen de toeslagenaffaire en de woonsituatie ook moeilijk aan te tonen zal zijn. Er is ruimte om gedupeerden van het toeslagenaffaireschandaal in onhoudbare situaties te bemiddelen naar een woning: Van het totale vrijkomende woningaanbod mag jaarlijks maximaal 15% via bemiddeling worden toegewezen.

[1] In de Huisvestingsverordening is in bijlage 3 een uitputtende lijst opgenomen met doelgroepen die in aanmerking komen voor bemiddeling. Dit is een lijst met categorieën die bemiddeld kunnen worden naar een woning. Deze lijst bevat de categorie ‘Individuele herhuisvesting, onhoudbare situaties’. De doelgroep gedupeerden van de toeslagenaffaire kan onder deze categorie vallen.
[2] Naast de reguliere noodurgentieregeling, waarbij een regionale commissie de aanvragen beoordeelt, kent de huisvestingsverordening drie specifieke urgentiecategorieën: 1. woningzoekenden met een herstructureringsverklaring in verband met sloop of nieuwbouw; 2 woningzoekenden die verblijven in een voorziening voor tijdelijke opvang vanwege relationele problemen of huiselijk geweld; 3. woningzoekenden met een mantelzorgurgentieverklaring.

2. *Ook personen die al voldoende zelfredzaam zijn op de woningmarkt komen in het voorliggende voorstel in aanmerking voor voorrang op woningen.*

   Bij de beoordeling van noodurgentie wordt gekeken of woningzoekenden voldoende zelfredzaam zijn om ook zonder urgentieverklaring een woning te kunnen vinden, onder meer op basis van inkomen en de opgebouwde meettijd op Entree.nu.

   In het voorliggende voorstel wordt deze toets niet toegepast op slachtoffers van de toeslagenaffaire, terwijl deze wel geldt voor andere woningzoekenden, ook bij schrijnende omstandigheden. Dit leidt tot een ongelijke behandeling.

   De grenzen voor meettijd zijn gebaseerd op regionale data en worden jaarlijks door het college van Arnhem vastgesteld. Deze data laten zien dat woningzoekenden met voldoende meettijd doorgaans binnen afzienbare tijd zelfstandig een woning kunnen vinden. Daarom krijgen woningzoekenden met meer dan 18 jaar meettijd in de regel geen noodurgentieverklaring, om te voorkomen dat urgentie wordt ingezet voor woonverbetering in plaats van het oplossen van woonnood. Doordat deze zelfredzaamheidstoets in het voorstel wordt losgelaten voor deze doelgroep, ontstaat ongelijkheid ten opzichte van andere woningzoekenden in vergelijkbare of zwaardere situaties.

3. *We hebben een regionale woningmarkt, waarbij we regels over de toewijzing van sociale huurwoningen elke vier jaar gezamenlijk maken in afstemming met alle gemeenten, alle woningcorporaties en deskundigen van Enserve (Entree.nu). Dit voorstel doorkruist het regionale proces.*

   De regels voor woningtoewijzing zijn vastgelegd in een regionale huisvestingsverordening, die in afstemming met 18 gemeenten, woningcorporaties en huurdersorganisaties tot stand komt. Dit is een zorgvuldig proces, waarbij uw raad elke vier jaar intensief wordt betrokken en waarin een integrale afweging wordt gemaakt over een rechtvaardige toewijzingssystematiek. De afgelopen keer ontving u in januari 2023 en mei 2023 al documenten die richting gaven aan het nieuwe beleid. We hebben u toen gevraagd om input mee te geven voor de regionale gesprekken. Eind 2023 werd een definitief voorstel voor een verordening aan uw raad voorgelegd.

   Het tussentijds en eenzijdig aanpassen van de verordening door individuele gemeenten heeft gevolgen voor alle woningzoekenden in de regio. Hoewel deze overweging vanuit ‘het systeem’ is beredeneerd, zijn wij daarom terughoudend met dergelijke wijzigingen zonder regionale afstemming. Wanneer bijvoorbeeld gemeente Rheden eigen aanvullende regels zou invoeren, kan dit ook gevolgen hebben voor Arnhemse woningzoekenden die daar een sociale huurwoning zoeken. Als meerdere gemeenten dit doen, ontstaat het risico op een

rommelige en ongelijkwaardige situatie binnen de regio. Daarom hechten wij aan een gezamenlijke, regionale aanpak.

Hoewel het voorstel sympathiek is, gaat onze voorkeur ernaar uit om bij de totstandkoming van de volgende huisvestingsverordening in gezamenlijk verband te bezien of, en zo ja, hoe deze doelgroep kan worden opgenomen, in plaats van nu óók direct de verordening aan te passen. Daarmee zijn we terughoudender over het onderdeel van het initiatiefvoorstel om direct de huisvestingsverordening aan te passen, dan om in de regio het gesprek aan te gaan over deze doelgroep.

Wij waarderen de zorgvuldige wijze waarop de indieners aandacht vragen voor gedupeerden van de toeslagenaffaire die zich door hun woonsituatie in een schrijnende en uitzichtloze positie bevinden. Wij delen de overtuiging dat deze inwoners, buiten hun eigen schuld, niet mogen blijven vastzitten in onhoudbare woonsituaties.

Wij geven daarbij ter overweging mee dat het hier gaat om een in beginsel afgebakende groep, in tegenstelling tot andere urgentiecategorieën die structureel en doorlopend van aard zijn. Tegen die achtergrond doen wij graag het voorstel aan de indieners om concrete casussen met ons te bespreken, en ook aan gedupeerden om zich (opnieuw) te melden, zodat samen met de woningcorporaties op een zorgvuldige en coulante(re) wijze kan worden bezien of en hoe deze woonproblemen kunnen worden opgelost. De huidige verordening en de huidige regels bieden hiervoor al ruimte.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

P. Sennema A. Marcouch

Bijlage
- initiatiefvoorstel ‘Urgentie voor slachtoffers van het kinderopvangtoeslagschandaal’